



Педагогічна освіта

УДК 378.011.3-051:005

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18319862>

Шляхи та механізми формування soft skills у майбутніх викладачів університетів

Прокоф'єва Любов Борисівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

вул. Змієнка Всеволода, 2,

Одеса, 65082, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4978-6289

Прийнято: 04.01.2026 | Опубліковано: 20.01.2026

***Анотація.** У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти формування «м'яких навичок» (soft skills) у майбутніх викладачів університетів в умовах трансформації сучасної освітньої парадигми. Актуальність роботи зумовлена стрімким технологічним розвитком та зміною вимог до науково-педагогічних працівників, де класична модель підготовки, зосереджена виключно на «жорстких навичках» (hard skills), виявляється недостатньою для забезпечення якості навчання.*

У межах дослідження проаналізовано генезис понять «soft skills» та «hard skills», визначено їхні ключові відмінності за критеріями характеру, призначення, швидкості формування та тривалості. Обґрунтовано, що для педагогічної діяльності м'які навички є визначальним чинником кар'єрного успіху та професійної самореалізації. Особливу увагу приділено психологічним



механізмам, зокрема розвитку емоційного інтелекту, критичного мислення, здатності до командної роботи та стресостійкості в умовах невизначеності.

Практична значущість роботи представлена описом авторських підходів до впровадження тренінгових та інтерактивних технологій в освітній процес. Детально розкрито структуру та зміст тренінгового циклу, спрямованого на підвищення емоційної стійкості майбутніх викладачів, що включає діагностику емоційного стану, аналіз джерел стресогенності (зокрема в умовах війни), опанування копінг-стратегій та технік саморегуляції. Крім того, висвітлено досвід модернізації навчальної дисципліни «Методика викладання і виховання у закладах передвищої та вищої освіти» через інтеграцію інструментарію штучного інтелекту, що сприяє розвитку медіаграмотності та критичного ставлення до інформації.

Підкреслено, що системне формування *soft skills* є стратегічно важливим для підвищення конкурентоспроможності молодих викладачів та створення якісно нової моделі взаємодії між суб'єктами освітнього процесу. Стаття пропонує комплексний підхід, який поєднує теоретичне обґрунтування компетентнісної моделі викладача з конкретними методичними рекомендаціями щодо її реалізації у вищій школі.

Ключові слова: *Soft skills* (м'які навички), *hard skills* (жорсткі навички), викладач закладу вищої освіти, професійна підготовка, компетентнісний підхід.



Ways and Mechanisms for Developing Soft Skills in Future University Lecturers

Prokofyeva Lyubov

PhD in Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of
Pedagogical Education and Social Rehabilitation

Odesa I.I. Mechnikov National University

Vsevoloda Zmiienka St.,2 Odesa, 65082, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-4978-6289

***Abstract.** The article explores the theoretical and practical aspects of forming "soft skills" in future university teachers amidst the transformation of the modern educational paradigm. The relevance of the work is driven by rapid technological development and changing requirements for academic staff, where the classic training model, focused exclusively on "hard skills," proves insufficient to ensure the quality of education.*

Within the scope of the study, the genesis of the concepts "soft skills" and "hard skills" is analyzed, and their key differences are defined based on criteria such as nature, purpose, speed of formation, and duration. It is substantiated that soft skills are a decisive factor for career success and professional self-actualization in teaching activities. Special attention is paid to psychological mechanisms, particularly the development of emotional intelligence, critical thinking, teamwork abilities, and stress resistance in conditions of uncertainty.

The practical significance of the work is presented through a description of the author's approaches to implementing training and interactive technologies in the educational process. The structure and content of a training cycle aimed at increasing the emotional stability of future teachers are disclosed in detail, including the diagnosis of emotional state, analysis of stress sources (specifically in wartime



conditions), and the mastery of coping strategies and self-regulation techniques. Furthermore, the experience of modernizing the academic discipline "Methods of Teaching and Upbringing in Institutions of Pre-higher and Higher Education" through the integration of artificial intelligence tools is highlighted, which promotes the development of media literacy and a critical attitude toward information.

It is emphasized that the systematic formation of soft skills is strategically important for increasing the competitiveness of young teachers and creating a qualitatively new model of interaction between the subjects of the educational process. The article proposes a comprehensive approach that combines a theoretical substantiation of the teacher's competency model with specific methodological recommendations for its implementation in higher education.

Keywords: *Soft skills, hard skills, higher education teacher, professional training, competency-based approach.*

Постановка проблеми. Сучасна парадигма вищої освіти в Україні та світі зазнає докорінних трансформацій, зумовлених стрімким розвитком технологій, глобалізацією та постійною мінливістю соціально-економічного середовища. У цих умовах класична модель підготовки викладача, що базується виключно на глибоких предметних знаннях (hard skills), виявляється недостатньою для забезпечення якості освітнього процесу. Професійна діяльність педагога у вищій школі сьогодні виходить далеко за межі трансляції інформації, вона потребує високого рівня адаптивності, емоційного інтелекту та здатності до ефективної комунікації в полікультурному середовищі. Саме тому проблема розвитку м'яких навичок (soft skills) у майбутніх науково-педагогічних працівників набуває особливої гостроти та стає об'єктом прискіпливої уваги психологів і педагогів.

Soft skills — це комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на



відміну від вузькопрофесійних знань, не пов'язані з конкретною сферою діяльності. Для майбутнього викладача вищої школи до таких навичок належать критичне мислення, вміння працювати в команді, тайм-менеджмент, стресостійкість, креативність та здатність до розв'язання складних конфліктних ситуацій. Психологічний аспект цієї проблеми полягає у необхідності формування внутрішньої готовності майбутніх викладачів до саморозвитку, емпатії та рефлексії власної діяльності, що є фундаментом педагогічної майстерності.

Педагогічна складова цієї проблеми зосереджена на пошуку ефективних методик, форм та інструментів інтеграції розвитку soft skills у зміст вищої освіти, адже традиційні лекційні форми навчання не забезпечують належного рівня розвитку міжособистісних компетенцій, що вимагає впровадження інтерактивних технологій, тренінгових програм та проєктного навчання. Розвиток м'яких навичок є не лише запорукою кар'єрного успіху майбутнього фахівця, а й вирішальним фактором створення сприятливого психологічного клімату в студентській аудиторії. Викладач, який володіє розвиненими soft skills, здатний ефективно мотивувати здобувачів освіти, організовувати конструктивний діалог та формувати у них ціннісні орієнтири, необхідні для життя у демократичному суспільстві. Це дозволяє не лише підвищити конкурентоспроможність молодих викладачів на ринку праці, а й забезпечити якісно новий рівень взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, де особистість викладача стає головним інструментом виховання та навчання майбутніх поколінь фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Генезис понять «soft skills» та «hard skills» сягає кінця 50-х років ХХ століття, коли в межах військової стратегії США почали розробляти науково обґрунтовані методи підготовки особового складу. У 1959 році вчені з'ясували, що ефективність військовослужбовця залежить не лише від фахової вправності, а й від набору універсальних якостей.



Першість у впровадженні цієї термінології приписують психологу Полу Г. Вітмору, який ідентифікував «hard skills» як конкретні прикладні вміння, необхідні для роботи з військовим обладнанням. Натомість категорію «soft skills» Г. Вітмор представив як сукупність значущих професійних навичок, що майже не передбачають прямої взаємодії з технічними засобами. Згодом ці поняття вийшли за межі військової сфери, стали фундаментальними для бізнес-середовища, державного менеджменту та освітньої галузі [14].

В українській науковій думці актуальною є дискусія щодо уніфікованого перекладу цих концептів. Якщо дефініція «hard skills» зазвичай передається як «технічні», «тверді» або «предметні» вміння, то «soft skills» має розгалужену мережу тлумачень: від «гнучких» і «м'яких» до «надпрофесійних» чи «ключових» навичок. Дослідники зазначають, що жорсткі навички охоплюють алгоритмізовані дії, які можна автоматизувати, тоді як м'які навички забезпечують успішність індивіда в будь-якому професійному контексті. Зокрема, йдеться про здатність до переконання, командну взаємодію, відповідальність та адаптивність.

Науковці Ю. Коробко, С. Тройніна та інші трактують «soft skills» як систему нематеріальних якостей та поведінкових установок, що є релевантними для широкого спектра посад [6]. Своєю чергою, П. Клаус зауважує, що технічні знання (hard skills) є базовою умовою виконання роботи, але саме м'які навички виступають каталізатором їхньої ефективної реалізації [11]. Словникові джерела, як-от Oxford та Collins, акцентують увагу на комунікативному та міжособистісному аспекті цих компетенцій, визначаючи їх як здатності до продуктивної групової роботи та соціального діалогу [13].

Сучасні українські вчені О. Кірдан та О. Кірдан розглядають м'які навички як інструментарій для успішного функціонування в умовах невизначеності [5]. Дослідники С. Копилова та Н. Ковальська надають цьому поняттю глибшого змісту, визначаючи його як джерело творчої самореалізації особистості.



Дослідник К. Мітченко додає, що розвиток цієї групи вмінь безпосередньо корелює з психологічним благополуччям, самоусвідомленням та гармонізацією життєвих цілей людини. Таким чином, сформованість «soft skills» не лише стимулює професійний ріст, а й забезпечує внутрішню стабільність та здатність до конструктивної життєдіяльності [7].

Особливого значення розвиток цих якостей набуває в університетському середовищі, оскільки саме вища школа має готувати фахівців до викликів у сучасному світі. Проте тривалий час освітня система фокусувалася виключно на «hard skills», що пояснювалося колишньою стабільністю ринку праці. М'які навички часто сприймалися як стихійний результат соціалізації, а не як об'єкт цілеспрямованого виховання. Це було зумовлено також складністю їхнього вимірювання: на відміну від легко оцінюваних технічних знань, гнучкі компетенції мають складну природу і важко піддаються стандартизованому тестуванню.

Як зазначають Р. Ф. Джеймс та М. Л. Джеймс, сьогодні професійні знання самі по собі вже не гарантують стабільної зайнятості через стрімкий технологічний прогрес [10]. В умовах глобалізації та діджиталізації пріоритети роботодавців змістилися в бік критичного мислення, вміння працювати в команді та здатності до безперервного навчання. «Революція м'яких навичок», за словами Дж. Лармі та Т. Любарда, змушує організації та освітні установи переосмислити підходи до підготовки фахівців, визнаючи пріоритетність особистісного потенціалу над вузькоспеціалізованою експертністю [12]. Дослідниця Н. Гнатюк підкреслює, що кваліфікаційний рівень працівника завжди був ключовим критерієм для працедавців. Проте, якщо раніше пріоритет надавався «hard skills» через простоту їхньої верифікації, то сучасні технологічні трансформації та динамічні умови праці вивели «soft skills» у категорію найбільш важливих активів на глобальному ринку [4].



Дисертаційне дослідження Богдан Ж.Б. присвячене комплексному теоретико-емпіричному дослідженню психологічної природи, структурних компонентів, детермінант та динаміці розвитку гнучких навичок (soft skills) майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки. У межах дослідження вченою обґрунтовано авторську концепцію гнучких навичок як наскрізних особистісних утворень, що інтегрують комунікативний, мисленнєвий, метакогнітивний, регулятивний і кар'єрний компоненти, є незалежними від спеціальності здобувача, але критично важливими для його професійної ефективності, адаптивності та конкурентоспроможності [1].

Така зміна акцентів зумовила трансформацію освітньої філософії. Університет тепер сприймається не просто як джерело інформації, а як простір для виховання гармонійної, адаптивної особистості. Вчені наголошують, що розвиток гнучких навичок має бути центральним завданням саме на етапі професійного навчання, адже сучасні освітні стандарти вимагають, аби кожна навчальна дисципліна працювала на особистісне становлення студента, оскільки високий коефіцієнт «soft skills» стає обов'язковим атрибутом фахівця будь-якого профілю.

Варто зауважити, що процес формування цих двох груп навичок також суттєво різниться. Hard skills зазвичай засвоюються порівняно швидко за умови цілеспрямованого навчання, тоді як soft skills вимагають тривалого часу для розвитку, оскільки глибоко інтегровані в структуру особистості. Паралельно з цим актуальним постає питання оцінювання: якщо професійні знання легко піддаються формалізації, вимірюванню через іспити чи стандартизовані тести, то «м'які» якості вкрай важко піддаються об'єктивному кількісному контролю.

Важливим аспектом є актуальність отриманих умінь у часовому просторі. Так, у сучасному світі технічні навички мають обмежений життєвий цикл і стрімко втрачають цінність через технологічний прогрес. Натомість універсальні компетенції мають довготривалий ефект і залишаються актуальними протягом



усього життя, незалежно від зміни вектору професійної активності. Це визначає їхню роль у працевлаштуванні: *hard skills* виступають обов'язковим базисом для отримання посади, засвідчуючи кваліфікацію, проте саме *soft skills* роблять кандидата конкурентоспроможним, допомагають успішно пройти відбір та інтегруватися в команду.

У контексті подальшого розвитку фахівця «жорсткі» навички гарантують лише фахову спроможність на конкретному етапі, не стаючи запорукою службового просування по кар'єрних сходах. Саме «м'які» вміння виявляються вирішальними для лідерського зростання та побудови успішної управлінської кар'єри. Попри те, що традиційно освітні програми базувалися переважно на передачі спеціалізованих знань, сучасна професійна підготовка неможлива без інтеграції розвитку *soft skills* як невіддільного та рівнозначного складника навчального процесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ретельний огляд поточної наукової літератури підкреслює посилену увагу дослідників до формування м'яких навичок у студентів, що вказує на комплексність та міждисциплінарність цієї теми. Проте, на сьогодні відчувається дефіцит комплексних методичних розробок, спрямованих на розвиток *soft skills* саме у майбутніх викладачів вищої школи (рівень магістра) в умовах сучасних трансформацій. Саме ця прогалина визначає необхідність і актуальність нашого дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення дієвих шляхів і психолого-педагогічних механізмів формування «м'яких навичок» (*soft skills*) у майбутніх викладачів в процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту», ключовим вектором державної політики є сприяння стабільному розвитку соціуму через підготовку конкурентоздатного людського капіталу та забезпечення можливостей для безперервного навчання.



Реалізація цієї стратегії нерозривно пов'язана із розвитком «soft skills», які стають фундаментом професійної успішності. Переосмислення освітніх стандартів призвело до впровадження компетентнісного підходу, що є закономірною відповіддю на виклики інформаційного суспільства з його стрімкими потоками даних та високими вимогами до випускників [8].

Такий підхід виступає не лише інструментом оновлення навчального змісту, а й механізмом його адаптації до сучасних реалій, адже підготовка фахівця має бути збалансованою і охоплювати як «hard», так і «soft skills». Сама ж категорія «компетентність» розглядається як динамічне поєднання знань, ціннісних орієнтирів та способів мислення, що дозволяють людині успішно інтегруватися в професійне та соціальне середовище.

Структура підготовки майбутніх фахівців у вищій школі передбачає формування інтегральної, загальної та спеціальної компетентностей. Інтегральна компетентність об'єднує професійні та загальні здатності для ефективної праці. Спеціальні компетентності детерміновані конкретною предметною областю, тоді як загальні — мають універсальний характер. Аналіз характеристик загальних компетентностей дозволяє стверджувати, що вони фактично ідентичні поняттю «soft skills». Це дає підстави трактувати останнє як систему надпрофесійних здатностей, що характеризуються емерджентністю та синергією, де взаємодія окремих якостей створює якісно новий рівень ефективності фахівця.

Soft skills викладача можна визначити як цілісну систему універсальних компетенцій, що забезпечують його високу продуктивність у динамічному освітньому просторі. Сьогодні роль викладача значно трансформувалася: він перестав бути просто транслятором знань, ставши фасилітатором, наставником та модератором. Його місія — не передача інформації, а створення умов для самореалізації та творчості студентів. Гнучкі навички дозволяють педагогу



формуванню довірливої атмосфери, оперативно реагувати на виклики та бути натхненником для молоді.

Для забезпечення розвитку м'яких навичок у майбутніх викладачів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», нами було розроблено тренінговий цикл та серію практичних занять. Ці ініціативи впроваджувалися нами під час практичної складової таких дисциплін, як «Тренінг особистісно-професійного росту», яка є вибірковою дисципліною (спеціальність 011 – Освітні, педагогічні науки), «Методика викладання і виховання у закладах передвищої та вищої освіти» (спеціальність 011 – Освітні, педагогічні науки). Розглянемо їх більш докладно.

Так, в рамках дисципліни «Тренінг особистісно-професійного росту», програма психологічного супроводу майбутніх викладачів складається з чотирьох послідовних тренінгових занять, кожне з яких спрямоване на розв'язання конкретних професійно-особистісних завдань.

Перше заняття — «Емоційна свобода» — присвячене встановленню контакту між учасниками та зануренню в тему. Основний фокус спрямований на діагностику актуального стану здобувачів та розвиток їхнього емоційного інтелекту. Учасники вчаться диференціювати почуття за рівнем інтенсивності, розпізнавати невербальні сигнали оточення та усвідомлювати розрив між внутрішнім переживанням та зовнішньою соціальною роллю («маскою»). Практична частина включає вправи на з'ясування очікувань («Зірка мрій»), вербалізацію станів та ігрові методики ідентифікації емоцій.

Друге заняття — «Аналіз джерел стресогенності» — має на меті когнітивне опрацювання чинників, що провокують напруження. Майбутні педагоги вчаться детермінувати стресори за рівнем їхнього впливу та ступенем контролю з боку особистості. Особлива увага приділяється професійним страхам, пов'язаним із майбутньою педагогічною діяльністю в ЗВО. Процес реалізується через міні-лекційні блоки, створення ментальних карт та роботу з технікою «Колесо



стресу», що допомагає візуалізувати зони найбільшого психологічного дискомфорту.

Третє заняття — «Опанування копінг-стратегій» — спрямоване на формування конструктивних моделей поведінки у складних ситуаціях. Учасники вивчають теоретичні засади управління емоціями та під час мозкового штурму визначають найбільш дієві способи подолання кризових станів. Ключовим аспектом є опанування техніки рефреймінгу (переосмислення негативних подій у позитивному або нейтральному ключі) та методик екстерналізації проблем через вправу «Пошта проблем».

Четверте заняття — «Інструментарій емоційної саморегуляції» — замикає цикл і фокусується на практичних психотехніках підтримки стабільності. Програма передбачає навчання методам м'язової та дихальної релаксації (зокрема техніка «4-8-7», «4-4-4-4» та прогресивна релаксація), що дозволяють швидко знімати тілесну напругу. Наприкінці занять студенти формують індивідуальну «дорожню карту» саморегуляції, яка відповідає їхньому психотипу. Завершується цикл підбиттям підсумків та аналізом динаміки очікувань учасників.

Розглянемо більш докладно механізми формування soft skills у майбутніх викладачів університетів на прикладі тренінгового заняття №2.

Тренінг 2. Аналіз джерел стресогенності». Мета: детермінація та системний аналіз чинників психологічної напруги; усвідомлення індивідуальних тригерів; розмежування сфер особистої відповідальності та зон контролю. Тривалість: 80 хвилин.

1. Інформаційний блок: Міні-лекція «Природа стресу та його детермінанти» (10 хв.). Мета: сформувати спільне теоретичне підґрунтя щодо природи професійного стресу. Зміст: Розкриття феномену стресу. Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів напруження в роботі викладача університету. Окремий акцент робиться на травматичному впливі війни як домінуючого



стресора сучасності, що трансформує емоційний фон усіх суб'єктів освітнього процесу.

2. Діагностичний блок: Техніка «Колесо професійного та особистого стресу» (15 хв.). Мета: візуалізація дисбалансу в різних сферах життя та ідентифікація критичних зон напруги. Методика: Учасники працюють із бланками, де коло розділене на 8 сегментів: «Навчання», «Робочі процеси/Практика», «Міжособистісні стосунки», «Стан здоров'я», «Ресурсний відпочинок», «Фінансова стабільність», «Фактор війни» та «Професійна самореалізація». Завдання: оцінити рівень напруги в кожному секторі за 10-бальною шкалою (від спокою до пікового стресу). Заштрихована фігура наочно демонструє зони, що потребують першочергової уваги.

3. Аналітичний блок: «Ментальна карта стресорів» (25 хв.). Мета: структурна деталізація тригерів та визначення ступеня впливу на них. Процедура: Створення інтелект-карти, де від центрального поняття «Стрес» відходять гілки основних сфер життя. Учасники додають субгілки другого рівня — конкретні ситуації, свої емоції та соматичні реакції. Класифікація: Кожен елемент карти маркується за принципом «Трьох зон»: 1. Зона контролю (прямий вплив особистості). 2. Зона впливу (можливість опосередкованих змін). 3. Зона турботи/занепокоєння (фактори поза межами впливу). Фасилітація: Обговорення того, як перенаправити енергію із «зони занепокоєння» у конструктивні дії в межах «зони контролю».

4. Проективний блок: Вправа «Професійний стресовий світлофор» (20 хв.). Мета: моделювання майбутньої професійної діяльності та прогнозування потенційних труднощів. Завдання: скласти хронологічний опис «типового робочого дня» викладача. Кожну подію (від лекції до наукової роботи) промаркувати кольором: зелений — безпека, жовтий — дискомфорт, червоний — високий ризик вигорання. Рефлексія: аналіз того, які аспекти (тайм-



менеджмент, комунікація зі студентами чи завищені очікування) найчастіше стають «червоними».

5. Психофізичний блок: Вправа «Метафорична вага проблеми» (10 хв.).
Мета: розвиток навички емоційного відсторонення та перемикання уваги. Дія: Учасники тримають на витягнутій руці предмет (телефон, пляшку, тощо), асоціюючи його з актуальною проблемою. Викладач акцентує: фізична вага предмета мізерна, але тривалість утримування робить його нестерпно важким. Резюме: За командою учасники опускають руки, фіксуючи миттєве полегшення. Формулюється висновок: психологічне виснаження спричиняє не масштаб проблеми, а нездатність вчасно «покласти її на стіл» та перепочити.

У межах модернізації освітньої програми для магістрантів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» нами було оновлено змістове наповнення дисципліни «Методика викладання і виховання у закладах передвищої та вищої освіти». Ми вбачаємо у цій навчальній дисципліні потужний ресурс для розвитку загального комплексу soft skills майбутніх науково-педагогічних працівників. Оновлення курсу, запропонованого нами, відбувається шляхом інтеграції інтерактивних методик та інструментарію штучного інтелекту (ШІ), що є прямою відповіддю на виклики глобальної цифровізації та потребує від викладача вищої школи високого рівня критичного мислення.

Розроблений цикл практичних занять охоплює наступні тематичні напрями: Перше заняття присвячене дискусійному аналізу ролі штучного інтелекту у вищій школі, де через метод мозкового штурму студенти визначають потенційні переваги та загрози впровадження інтелектуальних систем. Ключовим аспектом є груповий розбір реальних кейсів, що дозволяє виокремити межі етичної відповідальності викладача.

На другому етапі магістранти опановують методики роботи з генеративними моделями (такими як ChatGPT, Gemini, DeepSeek та Claude) як інструментами для оперативного пошуку та аналітичного опрацювання даних. Студенти вчаться



професійному промптингу (формулюванню запитів) та здійснюють верифікацію відповідей ШІ, порівнюючи їх із даними з академічних інтернет-джерел.

Третє практичне заняття фокусується на проблемі синтетичних медіа та дипфейків в освіті. Здобувачі відпрацьовують навички розпізнавання ШІ-генерованого контенту, аналізуючи тексти, візуальні та відеоматеріали. Результатом заняття є розробка власних критеріїв для детекції недостовірної інформації та критичне оцінювання потенційно маніпулятивного контенту.

Завершальне заняття спрямоване на формування етичних стандартів використання ШІ. Через рольову гру «Засідання вченої ради» студенти моделюють процес прийняття управлінських рішень щодо регламентації ШІ в університеті. Підсумком стає колективне створення методичних рекомендацій, які визначають правила добросовісного та відповідального використання цифрових помічників у навчальному процесі.

Впровадження таких занять дозволяє перетворити цифрову підготовку викладачів із суто технічного процесу на розвиток стратегічних навичок адаптивності та інформаційної гігієни.

Отже, в умовах стрімкої цифровізації та глобальних соціальних трансформацій розвиток м'яких навичок стає не просто доповненням, а фундаментом професійної спроможності науково-педагогічного працівника. Теоретичний аналіз підтвердив, що традиційна орієнтація вищої школи на вузькоспеціалізовані технічні знання (*hard skills*) більше не відповідає запитам ринку праці, де затребуваними є фахівці з високим рівнем адаптивності, критичного мислення та емоційного інтелекту. Встановлено, що *soft skills* у діяльності викладача виступають цілісною системою надпрофесійних компетентностей, які забезпечують ефективність міжособистісної взаємодії, психологічну стійкість та здатність до конструктивного розв'язання професійних завдань у швидкозмінному освітньому середовищі.



Механізм формування цих навичок у процесі магістерської підготовки вимагає переходу від класичної трансляції знань до впровадження активних психолого-педагогічних технологій. Найбільш дієвими шляхами розвитку soft skills є інтеграція спеціалізованих тренінгових програм та модернізація змісту існуючих навчальних дисциплін. Запропонований тренінговий цикл «Підвищення емоційної стійкості» демонструє ефективність використання методів саморегуляції, копінг-стратегій та аналізу стресогенних факторів, що дозволяє майбутнім педагогам не лише зберігати внутрішній баланс, а й трансформувати виклики (зокрема, вплив війни) у досвід професійного зростання. Паралельно з цим, оновлення курсу «Методика викладання і виховання у закладах передвищої та вищої освіти» за рахунок впровадження інструментарію штучного інтелекту показало, що розвиток цифрових навичок нерозривно пов'язаний із медіаграмотністю та етичною відповідальністю.

Висновки. Таким чином, комплексна стратегія формування м'яких навичок, що поєднує психологічну підтримку та розвиток критичного ставлення до інновацій, дозволяє підготувати викладача нової формації — фасилітатора та лідера, здатного створювати сприятливе освітнє середовище. Подальші перспективи дослідження вбачаються у розробці стандартизованих методик оцінювання рівнів сформованості soft skills, що дозволить забезпечити якісно новий рівень підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Список використаних джерел

1. Богдан Ж. Б. Психологія soft skills майбутнього фахівця : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07 / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2025. 483 с.
2. Брюховецька О.В., Чаусов І.А. Визначення і зміст поняття «soft-skills» майбутніх фахівців. *Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць*. Серія:



- Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування. Київ. 2024. № 28(57). С. 136–153.
3. Волобуєва Т., Целікова А., Муравйова І., Болокан І. Формування soft skills на стадіях професійного становлення особистості. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1. С. 210–215.
 4. Гнатюк Н. Розвиток soft skills у процесі викладання англійської мови у вищій школі. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2025. № 218. С. 111–115.
 5. Кірдан О., Кірдан О. Соціальне управління та розвиток соціальних навичок майбутніх фахівців: термінологічний аналіз (Social governance and development of social skills of future specialists: terminological analysis). *Science and education for sustainable development: Monograph* Katowice: Publishing House of University of Technology Katowice, 2022; part 2.34, P. 467-473. ISBN 978 – 83 – 963977 – 2 – 0 DOI:10.54264/M005 URL:http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_oraz_zakup_publicacji/wydawnictwa/science_and_education_for_sustainable_development/92
 6. Коробко Ю.В., Тройніна С.О., Остапко Л.О., Годзь Т.О. Емоційний інтелект у ХХІ столітті як один з найважливіших soft-skills освітнього процесу. *Академічні візії*. 2023, № 24. С. 1–11.
 7. Мітченко К.В. Характеристики психологічної зрілості як soft skills сучасної особистості. Дніпро. 2024. С. 58–64.
 8. Про вищу освіту : Закон України №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
 9. Професійна підготовка майбутніх менеджерів освіти на засадах компетентнісного підходу : колективна монографія [В.В. Бойченко, О.В. Бялик, Н.В. Дудник та ін.] [за ред. О.М. Коберника]. Умань : Візаві, 2018. 330 с.



10. James, R.F., James, M.L. Teaching career and technical skills in a “mini” business world. Business Education Forum, 59 (2). 2004, December. 39-41.
11. Klaus Peggy. The Hard Truth About Soft Skills. Collins. 2007.
12. Lamri J., Lubart T., Reconciling Hard Skills and Soft Skills in a Common Framework: The Generic Skills Component Approach. J. Intell. 2023, № 11(6), 107. URL: <https://doi.org/10.3390/jintelligence11060107>
13. Oxford learners dictionaries URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/soft-skills?q=soft+skills>
14. What are “soft skills” and why are they important? URL: <https://www.habitly.com/blog/what-are-soft-skills-and-why-are-they-so-important>
15. Локшина О. І. Становлення компетентнісної ідеї в європейській освіті. Київ: Педагогічна думка, 2009. 211 с.